

તંત્રીલેખ.....

આદિવાસીઓ ભારત દેશના મૂળ નિવાસી છે. આદિવાસીઓનો વારસો સમૃદ્ધ છે. ભારતમાં રામાયણ અને મહાભારતકાળથી આદિવાસી સંસ્કૃતિ પ્રાચીન છે. એટલે જ આદિવાસીઓને ભારત દેશના પૂર્વજી કહેવામાં આવે છે. વેણુર એવિન કહે છે કે ભારતના સાચા સ્વદેશી આદિવાસીઓ જ છે. તેમની હાજરીની પ્રત્યેક વ્યક્તિ વિદેશી છે. સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સંઘ કહે છે કે ક્રોઈપણ દેશમાં બીજા લોકો આવ્યા ત્યારે ત્યાં રહેતા લોકો એટલે આદિવાસી. આઈએલઓ આદિવાસીઓને મૂળપત્રતી કહે છે. હટન જે. એચ. આદિમ જાતિ કહે છે. દુનિયામાં આદિવાસી જ એક એવી જાતિ છે જે ઓરીઝનલ હોય. મિશ્રાણ થયું નથી. તેવી જાતિ છે. તેથી જ તો આદિવાસીઓમાં × ઓફ પ્લસ બ્લડ ગ્રૂપ વધુ જોવા મળે છે. આદિવાસીઓનો શરીરનો બાંધો અને ટેખાવ પણ આર્યો કરતા અલગ છે. આંતરરાષ્ટ્રીય સત્તરે આદિવાસીઓ માટે ઇન્ડિઝનિયસ પીપલ અથવા એબોરિજિન પીપલ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આદિવાસીઓને ટ્રાઇબ, પ્રિમીટિવ, એબોરિજિન શબ્દોથી ઓળખવામાં આવે છે. આદિવાસી શબ્દનો અર્થ આદિ એટલે મૂળ અને વાસી એટલે રહેનાર થાય છે. આદિવાસી સંસ્કૃતિ આપણને પ્રકૃતિથી મારીને પશુ, પંખી, જીવજંતુ અને નિર્જવન વસ્તુનું પણ સન્માન કરવાનું શીખવ્યું છે. આદિવાસીઓ નોન જ્યુરીશીયલ વ્યવહારમાં માને છે. આદિવાસીઓ પાસે ઔપયોગી વનસ્પતિના જ્ઞાનનો વિશેષ ભંડાર છે. આદિવાસીઓનો મુખ્ય ઉત્સવ હોળી છે. જેમાં હોલ, નગારા, લેજુમ, જવારા સાથે નૃત્ય થાય છે. યુવક યુવતિના લગ્ન વડીલ વ્યક્તિ દ્વારા થાય છે. જેમાં બ્રાહ્મણ, વિવિ જોવા મળતી નથી. સ્વીની પ્રસૂતિ દાયાણ દ્વારા થાય છે. પુત્ર-પુત્રી બાળક જન્મની સમાનતા છે. જે વસતિ ગણતરીના આંકડાના આધારે સ્પષ્ટ થાય છે. અને સ્વી-પુરુષના વ્યવહારમાં પણ સમાનતા છે. આદિવાસીઓના નિર્દોષ અને સરળ સ્વભાવનો આર્યોએ ભરપૂર ફાયદો ઉઠાવ્યો છે ૧૮૩૧ ની વસતિ ગણતરીના અહેવાલમાં ૪ લાખ લોકો આદિવાસીના નોંધાયા હતા. કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારના કાયદા દ્વારા આદિવાસીઓના જગ્યા, જમીન, જંગલ ઉપરના અવિકારો છીનવી લીધા છે. દેઢવાવ અને માનગઢમાં અનેક આદિવાસીઓ શહીદ થયા છે. કહેવાતા ઈતિહાસકારો અને સાહિત્યકારોએ આદિવાસી ઓળખ અને ઈતિહાસ સંદર્ભે દુર્લક્ષ્ય સેવ્યું છે. આદિવાસી શબ્દથી મૂળનિવાસી તરીકેની ઓળખ થથી હોવાથી આર્યોએ વનવાસી શબ્દનો પ્રચાર પ્રસાર કરે છે. આદિવાસીઓ ભારત ખંડ ભૂમિના મૂળનિવાસી છે.

અરવલ્લી જનજીવનમાં છપાતા લેખો, આર્ટિકલો તેમજ ધર્મ અંગે છપાતી માહિતી માટે જે તે લેખકો જવાબદાર રહેશે. પ્રકાશક આ લેખો માટે જવાબદાર ગણાશે નહીં તેની નોંધ સર્વ વાચકોએ લેવી. તંત્રી : અરવલ્લી જનજીવન

સાધુવાની પત્રોનું એક અનુભૂતિ

ਫੇਵਾਂਸ ਲਾਈਟ ਅਵਰ ਗਾਈਕ

અંગ્રેજોનું યુનો સાથે લેન્ડ રેવન્યુ રૂલ્સના કરાર મુજબ લીઝ, લીજિસ, એથિમેન્ટસ એન્ડ સનફસ ૧૮૭૦ થી શરૂ કરીને તા. ૦૪-૦૨-૧૯૬૮માં પુરા થતાં હતા. પરંતુ ભારતમાં આજાઈની ચળવળ ઊભી થતાં અને પુરા દેશના લોકોએ અંગ્રેજો વિરુદ્ધ, ગાંધીજીના વડપાણ હેઠળ સત્ય અને અહિસાના સિદ્ધાંત ઉપર અંગ્રેજો સામે દેશ છોડો આંદોલન શરૂ કરવામાં આવ્યું અને એ આંદોલન એટલું પ્રયંક હતું કે અંગ્રેજો લીઝ ૧૯૬૮માં પૂરી થતી હતી તેમાં છતાં ૧૯૪૭માં અંગ્રેજો ભારત છોડી ચાલ્યા ગયા તે સમયે અંગ્રેજ સિવાયના બીજા જે વિદેશી લોકો બાકી રહ્યા તેમાં સૌથી મોટી સંખ્યા હિન્દુઓની હતી. તે પછી મુસલમાન, બૌદ્ધ, જૈન, ખિસ્તી, શીખ, પારસી, હરીજન(એસેસી) વગેરે બાકી રહ્યા. તેમના પુનઃવસવાટ માટે એક પુરવણી લીઝ ૧૯૮૦ વર્ષ માટે સખ્લીમેન્ટ બી ૧૯૫૦ થી ૧૯૬૮ સુધી યુનો દ્વારા આપવામાં આવી.

આજાએ ભારતના
પુનઃનિર્માણ માટે ડૉ. બાબાસાહેબ આંબોડકરના
વડપણ હેઠળ એક સમિતિ
રચવામાં આવી અને તે
સમિતિએ સ્વતંત્ર ભારતની
પ્રજ્ઞા માટે એક નવું બંધારણ
તૈયાર કર્યું. જે બંધારણના
પુસ્તકનો ઇન્ડિયન
કોન્સ્ટિટ્યુશન ભારતીય
બંધારણ ૧૯૪૭-લો એવું નામ
આપવામાં આવ્યું. આ બંધારણ
અંગે જો ગયા પછી અથવા
અંગે જોને બાદ કર્યા પછી
બાકીના જે વિદેશી લોકો
આપણા દેશમાં રહી ગયા તેમના
માટે ઘડવામાં આવ્યું અને તે
બંધારણની મુદ્દત માત્ર ૧૮ વર્ષ
એટલે કે ૧૯૫૦થી ૧૯૬૫ની
સાલ પૂર્તી જ હતી.

તેમાં આ દેશના
મૂળવતની અનાશકાળ પૂર્વથી

આ આદિવાસીઓનો
આદિવાસી હોવાનો ગર્વ હોવો
જોઈએ તેને બદલે આદિવાસી
જત બતાવતા સંકોચ અનુભવે
છે. તેવો આજનો ભણોલો
ગણોલો સુશિક્ષિત ગણાતો
આદિવાસી યુવા સમાજ આજે
હુનિયાની સર્વશ્રેષ્ઠ ગણાતી
આદિવાસી સંસ્કૃતિનું જતન-
રક્ષણ કેવી રીતે કરશે?

હિરાદાપૂર્વક આદિવાસીને
અન્યાય કરેલો છે.
મેં આજથી ચાર-પાંચ
મહિના પહેલા અમારા
પાડોશમાં રહી હું પાડવાની
મજૂરી કરવા આવેલા
મહારાષ્ટ્રના ગુજરાતની
સરહદે વસવાટ કરતા
મહાલક્ષ્મી વિસ્તારના મુજૂરોને
પૂછ્યું કે તુમ્હી જાતિ કયા? ત્યારે
તેમણે જવાબમાં મને કહ્યું કે
આમી હિન્દુ વારલી હાઉં. ત્યારે
મેં ફરીવાર પૂછ્યું કે તુમ્હિ હિન્દુ
વારલી કાય આદિવાસી વારલી
? ત્યારે તેમણે ફરીવાર પૂછ્યું કે
હિન્દુ વારલી. આમ અભિષ્ઠમાં
અભિષ્ઠ ગણાતો જેની
જીવનશૈલી પૂર્ણ આદિવાસી
હોવા છતાં પણ તે પોતે
આદિવાસી હોવાનું ના કબૂલ
કરે છે.
શું આદિવાસીની માનસિક
વિકૃતી છે ?

અ. ૧૬૧.૧૨૧૦
બંધારણમાં સીધા જ
આદિવાસી લખવામાં
કોન્સ્ટિટ્યુશન સમિતિને વાંધો
કયાં હતો? પણ વાંધો હતો
દેશના હિન્દુવાદી રાજકારણને!
અને આ તેનો લાભ લઈ
ભારતીય નાગરિકોએ આ
દેશના મૂળનિવાસી

આદિવાસીઓને પણ આ દેશન
નાગરિકો બજાવી દીધા અને
આદિવાસીઓને શિક્ષણના
માધ્યમથી, ધર્મના માધ્યમથી,
ક્ષત્રતાના નાગરિકત્વ તથા
હેન્દુત્વનો મારો ચલાવી (ગર્વ
સે બોલો હમ હિંદુ હો)
યાણાઓ માં ભષ્ટાતા નાના
નાના બાળકોને શપથ વાક્યો
ઓવવામાં આવે છે કે ‘ભારત
મારો દેશ છે હું મારા દેશને ચાહું
શું. બધા ભારતીયો મારા
માઈ-બાળેન છે, હું મારા
દેશવાસીઓને મારીનિષ્ઠા
અપું છું. તેમની સમૃદ્ધિ અને
કલ્યાણમાં જ મારુ હિતો
વસેલું છે.’’

આદિવાસીઓને માઈન વોશ
કરી તેમની પોતાની જાત
મૂલાવી દીધી છે. માઈન વોશ
કરી હેવામાં આવ્યા છે.

દાદા એ/સી. કુંવર કે
શ્રીસિંહ તથા ગુલામબાબા જેવા
મહાપુરુષોએ અથાગ મહેનત
કરીનો રસ્તો ભૂલેલા
આદિવાસીઓને પોતાની
જાતનું ભાન કરાવ્યું ત્યારે આજે
દેશના અમુક આદિવાસીઓ
પોતાની મૂળ જાતની સંસ્કૃતિ
નરફ વળ્યો છે. પોતાની ભૂલ
સમજાય જતા તેમણે
અપનાવેલા ભારતીય
નાગરિકત્વનો ત્યાગ કર્યો છે.
હેઠળ, મુસલમાન, ખ્રસ્તી જેવા
વર્માનો ત્યાગ કર્યો છે અને
પોતાની મૂળજાતિ તથા સંસ્કૃતિ
નરફ આગળ વધ્યો છે.

ત્યારે તેમને હાલના
સંજોગોમાં સામાજિક,
રાજનૈતિક શાસન વ્યવસ્થા
જેવા પરિબળો સામે સંઘર્ષ
કરવાનું મુશ્કેલ કામ ઊભું થયું
છે. તેમાં કાયદાકીય બાબતોમાં
આજનો આદિવાસી સાવ
અટવાઈ ગયો છે.

સત્યમેવ જયતે
એ/સી. એન. કે. ચવેરીયા
મુ.પો. મોટા પોંઢા, તા.
કૃપાદા જિ. વલસાડ

આદિવાસી દિવસની ઉજવણીના માગડુપે વૃક્ષારોપણ કરાયું

ગાંધીનગરના શ્રા દુંગરા
ગરારસીયા સેવા સમાજ ટ્રસ્ટ
દ્વારા આલમપુર સેવાસમાજ
ટ્રસ્ટ દ્વારા આલમપુર ખાતે
નિર્માણધીન શૈક્ષણિક સંકુલમાં
રવિવારે વિશ્વ આદિવાસી
દિવસની ઉજવણીના ભાગડુપે
વૃક્ષારોપણ કરવામાં આવ્યું હતું.
સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘ 'યુનો'
દ્વારા તા. ટ્રમી ઓગષ્ટને વિશ્વ
આદિવાસી દિવસ જાહેર
કરવામાં આવ્યો છે.
ગાંધીનગરમાં વસાતા
આદિવાસી સમાજના
નાગરિકો દ્વારા દર વર્ષે આ
દિવસની રંગોંગો ઉજવણી
કરવામાં આવે છે અને તેમના
પરંપરાગત વસ્તો તથા સાજ-
શક્ષાગાર અને આયુધોથી સજજ
થઈને રેલીનું આયોજન કરાય
વે. જે દે રૂપા તર્ફે ઘેરિએ-૧૮

વિશ્વ આદિવાસી દિવસ નિમિત્તે
આદિવાસી સંસ્કૃતિને ઉજાગર કરતા
વૃક્ષારોપણનો મહોત્સવ ઉજવાયો

જિલ્લામાં તાલુકા દીઠ તમામ
ગ્રામ લેવલે ૧,૧૧,૧૧ રોપા
સવા કલાકમાં રોપી,
આદિવાસીઓએ વૃક્ષશરોપણનો
અધ્યાત્મિક પ્રાર્થના હતે - ૧૩

મહાસદૃશ આપ્યા. ધર રહેન
ધરની પાસે કે ગામના થાનકો,
ખેતર, શાળા, પંચાયતમાં એમ
અલગ અલગ જગ્યાએ
આદિવાસી પોતાના પૂર્વજોને
હાજર કરવાની વિવિધાન
સાથે હરિયા કામઠી ધારણ કરી
આદિવાસી પહેરવેશ સાથે
વ્યક્તિદીધ પાંચ પાંચ વૃક્ષો વાવી
સદીઓથી ચાલી આવતી
આદિવાસી સાંસ્કૃતિકી રીતે
ઉજવણીની અકેતા હમી
ઓગષ્ટ વિશ આદિવાસી દિવસ
નિમિત્ત જોવા મળી આદિવાસી
પરિવાર અલગ અલગ જગ્યાએ
વૃક્ષારોપણ કરી ગુજરાતમાં સૌ
પ્રથમ સૂરજનું કિરણ દાહોદ
જિલ્લાની ધરતી પર આવે છે
તેની સાક્ષીમાં માતૃ-પિતૃ

હાકલ કરા છે. કારાના
મહામારીમાં સરકારની
ગાઈડલાઇન જાહેરનામા મુજબ
વૃક્ષારોપણ થયું હતું. વૃક્ષોમાં
પીપળ, લીમડો, આંબો, સીમેલ,
વડલી, ગરમાળો, મોવડી,
વાહેણ જેવા વૃક્ષોનો બહોળો
ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
હમી ઓગષ્ટ વિશ આદિવાસી
દિવસની ઉજવણીમાં આપ્યોજન
અને વ્યવસ્થામાં આશીર્વાદરૂપી
માનનીય કલેક્ટર અને જિલ્લા
પોલીસ વડા અધિકારી તેમજ
દરેક વ્યવસ્થા વહીવરી સરકારી
કર્મચારીઓનો જોહર વંદન કરે
છે. આદિવાસી સ્માર્ટ સીટી
દાહોદ તેમજ ગુજરાત ભરમાં
આદિવાસી સમાજની પ્રેરણા
ખુબ મહત્વપૂર્ણ સાભિત થશે.

નાદિવાસી અધ્યાપક તે વેબિનાર યોજાયો

જોઈએ તે બાબત ઉપર ભાર મૂક્યો હતો.

વિશ્વ આદિવાસી દિવસ નિમિત્તે ડૉ. સી. જે. કેંકળી દ્વારા નિર્મિતે હતો.

પહોંચાડવા માટે આયોજન શું કરી શકાય તેના ઉપર ભાર મૂક્યો હતો.

ડૉ. સંજય પટેલ

આદિવાસીઓના જીવનશૈલી
વિષે ચર્ચા કરી હતી. જે માં
તેઓએ તેમના દેવદેવીઓ વિશે
પણ માહિતી આપી હતી એકદરે
આદિવાસીઓ સંતોષપ્રદ અને
આનંદમય જીવન જીવવા માગે
છી. તેમણે અનુસૂચિ પણો પણ
ઉદ્દેશ કર્યો હતો

બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન
યુનિવર્સિટીમાં કાર્યરત છે.
આદિવાસી અધિકારના
સંદર્ભમાં કલબો સહીત ચર્ચા
કરી હતી. યુ.એ.ન.
ગીકલેરેશનની વાત કરી હતી.
રૂઢિગત ગ્રામસભા સંદર્ભે
બાધાએ વાદેદ લાર્ડ હતા

ડો. ટેવચંડ વોહનીયાએ બંધારણીય જોગવાઈઓ અને આદિવાસીઓના અધિકારના સંદર્ભમાં વાત કરી હતી મુખ્યત્વે આદિવાસી વિસ્તારમાં જે સુવિધા પહોંચી શકી નથી તે જ્યાણ પાકુણ ઉચ્ચા હતા.

પ્રા. બંકીમંયં વર્સેયા ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં કામ કરી રહ્યા છે. વિશ્વ આદિવાસી દિવસ નિમિત્તે તેમણે બધાને શુભેચ્છા પાઠવી હતી. આ (અનુસંધાન પાના નં.-૨ ઉપર)

અભિલ ગુજરાત કોલેજ અને યુનિવર્સિટી આદિવાસી અધ્યાપક મંડળ દ્વારા વિશ્વ આદિવાસી દિવસ નિમિત્તે વેબિનાર યોજાયો

વિશ્વ આદિવાસી દિવસ નિમિત્તે યોજાયેલ વેબિનારમાં આદિવાસી પ્રાર્થના થઈ. નઈ ભૂલણું કાર્યક્રમની શરૂઆત કરી હતી. વકતાશીઓનું સ્વાગત અને પરિચય પ્રમુખશી પ્રો. જે.સી. પટેલ અને મંત્રીશી ડૉ. વિનુભાઈ યોધરી દ્વારા આપવામાં આવ્યો. શુભેચ્છા સંદેશ આદિજાતિ મંત્રીશી ગણપતપણી વસાવા અને કમિશનરશી દિલીપ રાણાએ આપ્યો હતો.

પ્રો. જે.સી. પટેલ વક્તવ્યમાં જણાવ્યું હતું કે વિશ્વ આદિવાસી દિવસ મુખ્યત્વે વિશ્વના આદિવાસીઓના અધિકારોના જતનના સંદર્ભમાં મનાવવામાં આવે છે. કારણ કે વિશ્વમાં જો સૌથી વધુ શોષણ થયું હોય તો તે આદિવાસીઓનું થયું છે તેથી આદિવાસીઓના અધિકારોનું જતન થાય તે તાતી જરૂર છે. આ પ્રસંગે તેઓએ ભારતના/ ગુજરાતના આદિવાસીઓની શું સમસ્યાઓ છે તેની ચર્ચા કરી હતી. આદિવાસીઓના પ્રશ્નોમાં તેમની ઓળખ સંસ્કૃતિ, ભાષા, રૂઢિઓ, પરંપરાઓ સ્થળાંતર તથા રિર્જવેશન જેવી બાબતોની ચર્ચા કરી હતી અંતમાં પર્યાવરણની જાળવણીમાં આદિવાસી સંસ્કૃતિ જ અગત્યની છે તે વાત ઉપર ભાર

મૂક્યો હતો.
પ્રો. કે.એ.મ. મેત્રિ
દ્વારા બલ સ્ટડીઝ વિભાગ, કશ્મર
યુનિવર્સિટી-હમ્પીમાં પ્રોફેસર
અને અધ્યક્ષ છે. તેમણે ૪૨
પુસ્તકો તથા ૨૦૦થી વધુ લેખો
લખ્યા છે. તેઓએ અનેક
નિષ્ણાત સમિતિમાં અગત્યની
ભૂમિકા બજવી છે. તેઓએ
તેમના વકતવ્યમાં આદિવાસી
સંસ્કૃતિ અને ભાષા ઉપર વધુ
ભાર મૂક્યો હતો. ગુજરાતમાં
રાજગૌડ આદિવાસીઓની
સમસ્યાઓ શું છે તેઓ કઈ
સ્થિતિમાં રહીને જીવન જીવે છે
તેની ચર્ચા કરી હતી. સાથે વિશ્વ
આદિવાસી દિવસનું મહત્વ
સમજાવ્યું હતું.

આ સરકાર આદ્વિવાસી વિરોધી છે : છોટુભાઈ વસાવા
ભરૂચના ચંદેરીયામાં જ્યપાલસિંહ મુંડા
ડિમ્ડ યુનિવર્સિટીનું ભૂમિપૂજન કરાયું

ભર્ત્ય જિલ્લાના ચંદેરિયા ગામે બીટીપીના ધારાસભ્ય અદિવાસીઓને શિક્ષણથી પારાસભ્યો છોડુભાઈ વસાવા વંચિત રાખવામાં આવી રહ્યા અને મહેશ વસાવાની હતું. જ્યપાલસિંહ મુંડા અને મહેશ વસાવાની યુનિવર્સિટીમાં એ.સ.ટી., એ.સ.સી., ઓબીસી અને હજરીમાં જ્યપાલસિંહ મુંડા મહેશ વસાવાની હતું. જ્યપાલસિંહ મુંડા ટ્રોઝિબલ ડિમ્ડ યુનિવર્સિટીનું ભૂમિપૂજન કરવામાં આવ્યું ભૂમિપૂજન કરવામાં આવ્યું હતું. રવિવારના રજો કરવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગે જઘડીયાના ધારાસભ્ય જઘડીયાના ધારાસભ્ય છોડુભાઈ વસાવાએ જણાવ્યું હતું કે, આ સરકાર અદિવાસી વિરોધી છે અને વૃક્ષારોપણ પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

વિશ્વ આદિવાસી દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી

<p>વઠવાણ શહેર સ્થિત જોગણી માતાના મંદિર ખાતે ન્યુ ગુજરાત સમસ્ત આદિવાસી ભીલ સમાજ ટ્રસ્ટ પ્રમુખશ્રી દિલીપભાઈ ડગણ દ્વારા 'વિશ્વ આદિવાસી ટિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. સમગ્ર દેશમાં કોવિડ વાયરસનાં ફેલાવો દિન-પ્રતિદિન વધી રહ્યો છે. ત્યારે વઠવાણના આદિવાસી સમાજના લોકોને કોરોના જેવી મહામારી સામે રોગપ્રતિકરણકિંત વધે તે માટે આયુર્વેદિક ઉકાળાનું સેવન નાયબ જિલ્લા પોલીસ અધિકારી એસ.જે. પવાર, પ્રોફેસર ગમન પટેલ, સામાજિક કાર્યકર સુખોધ જોણી, પી.એસ.આઈ. વિવેક મહિલા,</p>	 <p>પી.એસ.આઈ. એમ.એમ. રબારી તથા સમસ્ત ભીલ સમાજના આગેવાનો દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગે ભીરસામુંડાની પ્રતિમાને પુષ્પહાર અર્પણ કરી તેઓના જીવન ચરિત્ર અંગે મહાનુભાવોએ મંતવ્ય રજૂ કર્યા હતા. તદ્વારાંત ૨૦૦</p>	<p>વ્યક્તિઓને માસ્ક વિતરણ કરવામાં આવ્યા હતા. તેમજ જોગણી માતા મંદિરના પ્રાંગણમાં મહેમાનોના હસ્તે વૃક્ષારોપણ કરવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગે વ્યસનમુક્તિ અંગે પરિસંવાદ યોજી ઉપસ્થિત સમાજના લોકોને વ્યસન મુક્ત થવા સામ્ભૂહિક શપથ લેવડાયા હતા.</p>
--	--	---

આદિવાસી સમાજ અને કાનૂનીકરણ

આદિવાસી સમાજ અને કાનૂનીકરણ વિશે આજે ચર્ચા કરવી એ મહત્વની બાબત છે. આદિવાસી સમાજ વિકાસ માટે ભારતના બંધારણની જોગવાઈઓ મુજબ વિવિધ કાયદાઓ ઘડવામાં આવ્યા છે. જેમ કે પેસા એકટ-૧૯૯૬, જંગલ જમીન અધિકાર-૨૦૦૬, આદિવાસી અત્યાચાર નિવારણ-૧૯૮૮ તથા અન્ય આદિવાસી અત્યાચાર હક્કોને લગતા કાયદાઓ ઘડવામાં આવ્યા છે. પરંતુ આ કાયદાઓની અમલવારી પર પ્રશ્ન ઉદ્ભવે છે. કારણ કે આ કાયદાઓનું પાલન સંપૂર્ણપણે થતું નથી. પેસા એકટના કાયદા મુજબ આદિવાસી વિસ્તારમાં સંપૂર્ણ રીતે વહીવટી કર્યે રીતોમાં આદિવાસી અધિકારીઓ સંચાલન કરતા હોવા જોઈએ ત્યારે જ આદિવાસી વિકાસાની રૂપરેખા સમજ શકાય પરંતુ તેમના વિસ્તારમાં વહીવટી કર્યે રીતોમાં બિન આદિવાસી અધિકારીઓ જોડાયેલા છે. તોથી કહી શકાય છે કે કાનૂની કરણની આદિવાસી વિસ્તારમાં અમલવારી થયેલ નથી.

આવી જ રીતે આદિવાસી સમાજમાં જંગલને લગતા કાયદાઓ અંગે જ સમયગાળા દરમિયાન ઘડાયેલા છે. તેનો પણ સરકાર તથા સરકારી અધિકારીઓ દ્વારા દૂરઉપયોગ થાય છે. જંગલ તથા જંગલના નામે આદિવાસી વિસ્તારની જમીનો સરકારી, ખરાબા તથા ગોચરના નામે અથવા

પંચાયતના નામે આદિવાસી સમાજના પૂર્વજનો તથા વર્તમાન આદિવાસી સમાજ પાસેથી જમીન લઈ લેવામાં આવી છે.

આ જમીનો પાછી મેળવવા વારંવાર આદિવાસી આંદોલનો થાય છે. સરકાર પાસે જમીન મેળવવા માંગણીઓ થાય છે. પરંતુ તેમનો જમીના અંગોના પ્રશ્નોના ઉકેલ આપવામાં આવેલા નથી. આમ આ બધી પરિસ્થિતિ આદિવાસી વિકાસમાં અવરોધક છે. તેનો ઉકેલ રાજ્ય તથા કેન્દ્ર સરકારો દ્વારા લાવવો જોઈએ. જેથી આદિવાસી સમાજનો વિકાસ તથા આદિવાસી કાનૂનીકરણની અમલવારી યોગ્ય દિશામાં જઈ શકે.

(અનુસંધાન પાના નં.-૭નું ચાલુ)

આખલ ગુજરાત કાલજ અન યુનિવેસિટી આદિવાસી.....

દિવસ અનુરૂપ સંબોધન કર્યું
હતું.

ડૉ. સુભાષ પાંડર
ભીલપ્રદેશ, ગોડવાના,
નીલગીરી અને પૂર્વના
રાજ્યોના વીર વીરાંગના,
રમતવીરો, યુવા નેતાઓ અને
રૂઢિગત સામાજિક
કાર્યકર્તાઓને યાદ કર્યા હતા.
હલ્દીધાટી, માનગઠ,
દઢવાવમાં હજારોની સંખ્યામાં
આદિવાસીઓ શહીદ થયા છે
ત્યારે તે સમયના નેતૃત્વ ઉપર
પ્રશ્ન કર્યો.

છે ૧૯૭૨ના લેન્ડ રેવન્યુ
રૂલ્સનો અત્યાસ કરવો પડશે.
પોલીસ અને જંગલખાતુ રક્ષણ
આપવાના બદલે અત્યાચારના
કેન્દ્ર બની રહ્યા છે. પ્રકૃતિ પૂજાક
આદિવાસીઓ હિન્દુ, ખ્રિસ્તી
અને મુસ્લિમની જાળમાં ફસાઈ
રહ્યા છે. આદિવાસી
સમુદ્દરયના કેટલાક અવિકારી,
કર્મચારી, નિવૃતી પછી બિન
આદિવાસીઓની સંસ્કૃતિનો
પ્રચાર કરે છે તેમને ઓળખવા
પડશે. આદિવાસી સંસ્કૃતિ
પ્રેરણાદાયી છે. ઈતિહાસ
ગૈરીબાઈ હૈ. તેમની પ્રાતિનિધિ

આવવું પડશે. અરવલ્લી
જનજીવનની કામગીરીને
બિરદાવી હતી.

સમગ્ર કાર્યક્રમનું
સંચાલન ડૉ. દેવયંદ વોહનીયાએ
કર્યું હતું. વેબિનારની ટેકનિકલ
કામગીરી વિષણુ પટેલ
પીએચ.ડી. સ્કોલરે કરી હતી. બે
અધ્યાપકોએ પ્રતિભાવ આપ્યા
હતા છેલ્લે તમામનો આભાર
પ્રમુખશ્રી જે.સી. પટેલ વ્યક્ત
કર્યા હતો. આ વેબિનારમાં
અધ્યાપકો, વિદ્યાર્થીઓ અને
આદિવાસી ક્ષેત્રમાં કાર્ય કરતા
નાર્થે આપી હોયાં હોયાં.....

આદિવાસીઓની ગોરવપૂર્ણ છ. આ વારસાન કાયકરો સારી સંખ્યામાં જોડાયા જમીન ગઈ છે તે વાસ્તવિકતા જાળવવા માટે યુવાનોએ આગળ હતા.

વાંસદામાં બિરસામુંડા ચોકનું અનાવરણ

આવનારા દિવસોમાં પણ
જાહેર સ્થળોએ બિરસામુંડા
માર્ગનું તકતીનું અનાવરણનો
કાર્યક્રમ પડા કરવામાં આવશે.

ડભોઈમાં બિરસા યુવા સંગઠન દ્વારા વિશ્વ

આદિવાસી દિવસની શાનદાર ઉજવણી

તા. ઇમી ઓગાઈ રોજ
સમગ્ર રાજ્ય જ્યારે વિશ્વ
આદિવાસી દિવસની ઉજવણી
કરી રહ્યું છે ત્યારે ડભોઈ
પંથકમાં વસવાટ કરતા વિવિધ
આદિવાસી સંગઠનો દ્વારા પણ
આદિવાસી દિવસની ભારે
ઉત્સાહપૂર્વક ઉજવણી કરવામાં
આવી હતી. આ પ્રસંગે બિરસા
યુવા સંગઠન દ્વારા ડભોઈ

આદિવાસીઓને દેવામુક્ત બનાવતો કલેકટર

આદિવાસી ક્ષેત્રમાં ધીરધારનો ધંધો કરતા શાહુકારોના લાયસન્સ રહે

મધ્યપ્રદેશના આદિવાસી લાયસન્સ આપી શકશે નહીં. તેમ આદિવાસી ખેડૂતોની જમીન

પ્રકૃતિ પૂજક આદિવાસીઓ

ધર્મની ગુલામીમાંથી બહાર આવે તો જાણાની સમાજ એક થઈ શકે

મારા આદિવાસી સમાજના મિગ્રો કે જેઓ ધાર્મિક અનો રાજ્યનૌતિક આસ્થાથી જોડાયેલા છે. તેઓમાં મેં એક ખાસ વાત જોઈ છે. જ્યારે મારા સમાજના અત્યાચારની વાત કરે છે તો તે લોકોને કોઈ જ ફરક પડતો નથી. તે મારો અનુભવ છે. છતીસગઢ અને ઓરીસસા જેવા રાજ્યોમાં આપણા લોકો પર જ્યારે અત્યાચાર થાય છે અને જ્યારે આપણા લોકોને જાણકારી આપે છે ત્યારે એવું લાગે છે કે અમારા લોકોની સંવેદના મરી પરવારી ચૂકી છે. અને ઘણા લોકો એવું પૂછે છે કે આ ક્યારે બન્યું ? જાણો કે તેઓ આ દેશમાં રહેતા જ ન હોય અને આદિવાસી સમાજ સાથે કોઈ લેવાદેવા જ ન હોય તેવો અર્થ વગરનો સવાલ કરે છે, પણ જ્યારે હું કોઈ ધર્મકે રાજ્યનીતિ વિશે લખ્યું છું ત્યારે અમારા ભષેલા પરંતુ અભાષ લોકો કહેશે કે તમે લોકોની ધાર્મિક લાગણીને ઠેસ પહોંચાડો છો. તમે નાસ્તિક છો. જો ધર્મની વાત કરશો તો તો તમારી સામે કાનૂની કાર્યવાહી કરવામાં આવશે. એમ પોતાના લોકો જ કહેશે અને ધમકી આપે છે અને જ્યારે કોઈ પાર્ટીની વાત કે પક્ષની વાત આવે ત્યારે જાણો કે પોતાના બાપની પાર્ટી હોય તેમ પાર્ટી કે પક્ષની દલાલી કરવાનું ચાલુ કરી દે છે. મારે તેવા લોકોને તે કહેવું છે કે આસ્થાની વાત આવે છે ત્યારે જે સમાજના લીધે તમે ભાયા છો અને તમે સફળ બન્યા છો તે જ સમાજને આજે ધર્મના નામે કે રાજ્યનીતિ દ્વારા સમાજને પાછળ ધકેલી રવા છો. અહીં સંવેદના મરી પરવારે છે. જેનું કોઈ નામ કે ઠેકાણું નથી તેવા ધર્મને માટે ઘણા લોકો સમાજને સમજતા જ નથી. સમાજને આજે બધાની ખૂબ જરૂર છે. ભષેલા- ગણેલા અભષે સત્સંગી, શાકાહારી, માંસાહારી આ બધાને સમાજ માટે ખૂબ જરૂરી છે. જેણે પણ ધર્મ કે રાજ્યનીતિના કપડા પહેંચ્યા છે તેઓ એક વખત તેકપડા ઉતારીએ આદિવાસી બનીને વિચારે કે સમાજ પર જે અત્યાચાર થઈ રહ્યો છે તેની સામે અવાજ ઉઠાવે, કેમકે આજે આદિવાસી સમાજને એકતા અને એકરૂપતાની ખૂબ જ તાતી જરૂર છે.

આદિવાસીઓનું સાંસ્કૃતિક જીવન

સમાજશાસ્કીઓ અને માનવશાસ્કીઓ જણાવે છે કે આદિવાસી સંસ્કૃતિ વિકસિત સંસ્કૃતિ છે. આ સંસ્કૃતિ અન્ય સમાજના લોકો આર્થિક, દ્વર્ગિકો વગેરેને માટે પ્રેરણારૂપ છે પરંતુ વાસ્તવિકતા કે હકીકત એ છે કે આદિવાસી સંસ્કૃતિ વિનાશના આરે છે. માનવશાસ્કીઓ દુનિયાની બધી જ જીતિઓને મુખ્ય ગ્રાસ પ્રકારના વહેંચે છે. (૧) ગોરા લોકો કોકેશિયન છે. (૨) પીળા લોકો મોંગોલોઈડ છે. (૩) કાળા લોકો ઈથોપિયન છે. કાળા રંગના લોકો ભારત દેશના મૂળનિવાસી આદિવાસીઓ છે. આર્થિક અને દ્વર્ગિકો ભારતમાં ઘૂસ્યા પહેલા આ દેશમાં ઘૂસ્યા છે. આર્થિક ગોરા છે પરંતુ આ દેશની ગરમીથી સમય જતા તેમના શરીરનો રંગ ફિક્કો (ઘઉંવણી) પડેલો હેખાય છે. પૂર્વ પ્રદેશમાં રહેતા લોકો પીળા રંગના છે. જેમસ ફાઇઝર્સ કહે છે કે ઘણા વર્પો પૂર્વે અત્યારના હિન્દુઓના પૂર્વજો એ આદિવાસીઓની ભિલકત પડાવી લીધી હોવાનું અને પહાડી પ્રદેશમાં હાંકી કાઢ્યા હોવાનું જણાવે છે. આદિવાસીઓ જીવનનિર્વાહ માટે ખેતી પશુપાલન ખેતમજૂરી, મજૂરી, જંગલ પેદાશ, એકત્ર કરે છે. કેટલાક આદિવાસીઓ મજૂરી અર્થે શહેરમાં સ્થળાંતર પણ કરે છે ત્યાં તેમનું આર્થિક અને દ્વર્ગિકો દ્વારા શોષણ પણ થાય છે.

આદિવાસીઓ ની પરંપરાગત સંસ્કૃતિમાં એવી અનેક લાક્ષણિકતા છે જે આર્થિક માટે પણ પ્રેરણારૂપ છે. આદિવાસીઓમાં સરળતા, નિખાલસતા અને સાર્યાદી જેવી લાક્ષણિકતાઓ જોવા મળે છે. જરૂર પૂરત સાધનોનો વપરાશ જોવા મળે છે. આદરની ભાવના અને સંતોષ તેમના જીવનમાં વણાયેલા છે. સાદગી આદિવાસી સંસ્કૃતિમાં જોવા મળે છે. આદિવાસીઓ સામુહિક જીવન ઉપર અધિક ભાર મૂકે છે. આદિવાસીઓમાં સ્વીપુરુષ વર્ચ્યે સમાનતા છે. પુત્ર પુત્રીના ઉછેરમાં સમાનતા જોવા મળે છે. સહકારની ભાવના જોવા મળે છે. આર્થિક અને દ્વર્ગિકોમાં ભેદભાવ છે તેવો ભેદભાવ આદિવાસીઓમાં જોવા મળતો નથી. આદિવાસી સંસ્કૃતિ પ્રેરણારૂપી સંસ્કૃતિ છે.

